

Av. Păuna Neculae
Av. Daciana Popa
Av. Ramona Cîrlig

Desfacerea căsătoriei prin divorț

Contribuția autorilor

Av. Păuna Neculae:

- Efectele divorțului.

Av. Daciana Popa:

- Cazurile de divorț;
- Aspecte de procedură.

Av. Ramona Cîrlig:

- Reglementarea divorțului în alte sisteme de drept continental;
- Divorțul cu elemente de extraneitate. Normele de drept internațional privat.

Av. Păuna Neculae
Av. Daciana Popa
Av. Ramona Cîrlig

Desfacerea căsătoriei prin divorț

Universul Juridic
București
-2014-

Editat de **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Copyright © 2014, **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin

S.C. Universul Juridic S.R.L.

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al **S.C. Universul Juridic S.R.L.**

**NICIUN EXEMPLAR DIN PREZENTUL TIRAJ NU VA FI
COMERCIALIZAT DECÂT ÎNSOTIT DE SEMNĂTURA ȘI
ȘTAMPILA EDITORULUI, APLICATE PE INTERIORUL
ULTIMEI COPERTE.**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Desfacerea căsătoriei prin divorț / Păuna Neculae, Daciana Popa,

Ramona Cîrlig. - București : Universul Juridic, 2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-673-483-7

I. Păuna, Neculae

II. Popa, Daciana

III. Cîrlig, Ramona

347.62

REDACȚIE:

tel./fax: **021.314.93.13**

tel.: **0732.320.666**

e-mail: **redactie@universuljuridic.ro**

DEPARTAMENTUL

telefon: **021.314.93.15**

DISTRIBUȚIE:

tel./fax: **021.314.93.16**

e-mail: **distributie@universuljuridic.ro**

www.universuljuridic.ro

Abrevieri

alin.	alineat
apud	citat după
art.	articol
C. Ap.	Curtea de Apel
C. civ.	Codul civil
C. fam.	Codul familiei (abrogat de Legea nr. 71/2011)
C. Jud.	Revista „Curierul Judiciar”
C. pr. civ.	Codul de procedură civilă
c.	contra
CDP	„Caiete de drept penal”
CEDO	Curtea Europeană a Drepturilor Omului
CJUE	Curtea de Justiție a Uniunii Europene
Convenție	Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale
CSJ	Curtea Supremă de Justiție
dec. civ.	decizia civilă
dec.	decizia
Dreptul	Revista „Dreptul”
ed.	ediție
Ed.	Editura
etc.	et caetera
H.G.	Hotărârea Guvernului României
ibidem	în același loc
ICCJ	Înalta Curte de Casație și Justiție
idem	același autor
JO	Jurnalul Oficial (al Uniunii Europene/Comunităților Europene)
Jud.	Judecătoria
lit.	litera
M. Of.	Monitorul Oficial al României, Partea I
n.n.	nota noastră (a autorului)
nr.	numărul
op. cit.	opera citată

10 | Desfacerea căsătoriei prin divorț

p.	pagina
par.	paragraful
pct.	punctul
Plen Trib. Suprem	Plenul Tribunalului Suprem
pp.	paginile
RRDJ	Revista română de jurisprudență
s. civ.	secția civilă
sent. civ.	sentința civilă
Trib.	Tribunalul
Trib. Suprem	Tribunalul Suprem
urm.	următoarele

*„Divorțul: o reluare a relațiilor diplomatice
și o rectificare a granițelor”*

Ambrose Bierce

1. Introducere

Dreptul familiei nu a rămas neatins de schimbările legislative care au intervenit prin intrarea în vigoare a Codului civil (1 octombrie 2011) și, ulterior, a Codului de procedură civilă (15 februarie 2013). Ca o consecință directă a concepției moniste de reglementare a raporturilor de drept privat într-un singur cod, normele care reglementează relațiile de familie au fost încorporate în Codul civil. De asemenea, s-a încercat adaptarea instituțiilor dreptului familiei la contemporaneitate, după modelul altor coduri civile moderne, fiind folosit cu preponderență modelul provinciei canadiene Québec și modelul francez.

Reglementarea desfacerii căsătoriei prin divorț a suferit și ea modificări, din moment ce realitățile vieții de familie o cereau, iar societatea părea pregătită să o accepte.

Viziunea socială și legală asupra divorțului s-a schimbat odată cu vremurile și a variat în diferite sisteme de drept, de la respingerea acestei instituții, justificată de *principiul încheierii căsătoriei pe viață*¹, până la facilitarea divorțului pe cale electronică, fără a fi necesară prezența părților, atunci când există acordul ambilor soți și când sunt îndeplinite anumite condiții².

În dreptul roman, divorțul era posibil prin consimțământ reciproc sau prin simpla manifestare de voință a unuia dintre soți, care putea fi inclusiv tacită, prin încheierea unei noi căsătorii. Creștinismul a proclamat indisolubilitatea căsătoriei și s-a opus divorțului, iar doctrina protestantă l-a reabilitat. Revoluția franceză considera căsătoria drept un simplu contract și, prin urmare, a dus la o perioadă de liberalizare a desfacerii căsătoriei³.

Totuși, sub influența catolicismului, legislația mai multor țări nu a permis divorțul până recent (de exemplu, în Irlanda divorțul a fost acceptat în 1995, iar în Malta în 2011)⁴. După acceptarea posibilității

¹ T. Vasiliu, *Considerații în legătură cu unele măsuri legislative menite să contribuie la dezvoltarea și consolidarea familiei*, în CD nr. 10/1966, p. 5, apud Al. Bacaci, V.-C. Dumitrache, C.C. Hageanu, *Dreptul familiei*, ed. a 7-a, Ed. C.H. Beck, București, 2012, p. 153.

² D. Lupașcu, C.M. Crăciunescu, *Dreptul familiei*, Ed. Universul Juridic, București, 2012, pp. 207-208.

³ *Ibidem*, p. 203.

⁴ *Ibidem*, p. 207.

de a divorța în aproape toate legislațiile, diferențele dintre diferitele sisteme de drept vizează motivele care pot fi invocate pentru divorț și flexibilitatea procedurii de divorț.

Dacă divorțul pe baza dovedirii unei culpe, constând, de obicei, în adulter sau violență, este destul de răspândit, unele state recunosc și divorțul independent de culpa soților.

Simplificarea procedurii de divorț s-a concretizat îndeosebi prin posibilitatea de a divorța prin acord în afara instanțelor judecătorești, de exemplu, în fața notarului public, a ofițerului de stare civilă sau chiar pe cale electronică – în Portugalia și Australia –, fără prezența părților, când există acordul ambilor soți, nu există copii minori rezultați din căsătorie, nu există bunuri comune și nu se pune problema pensiei de întreținere¹.

Pe teritoriul României, divorțul nu a fost interzis niciodată²; în schimb, reglementarea acestei instituții a urmat evoluția societății și a mentalităților. Într-o notă realistă, M.B. Cantacuzino remarcă importanța adaptării situației legale la situația de fapt: „*Când justiția constată că, credința ce și-o doresc soții nemaexistând, căsătoria a devenit o situație necinstită din dosul căreia se ascund relații ilicite sau că legătura sufletească dintre soți, nemaiputând exista, e înlocuită prin dispreț, aversiune și relații ostile, nu e în interesul nici al copiilor, nici al familiei, nici al societății de a se impune menținerea unei situații legale care nu mai corespunde realității*”³.

Deși dreptul la divorț apare ca esențial într-o societate modernă și interzicerea acestuia este de neimaginat pentru majoritatea europenilor, totuși în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului s-a stabilit că dreptul la divorț nu poate fi derivat din dreptul la căsătorie prevăzut de art. 12 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, mai precis că interzicerea divorțului nu este considerată o încălcare a dreptului fundamental la căsătorie⁴. În schimb, dacă legislația națională permite divorțul, trebuie să asigure persoanelor divorțate dreptul de a se recăsători fără restricții

¹ D. Lupașcu, C.M. Crăciunescu, *op. cit.*, pp. 207-208.

² *Ibidem*, p. 204.

³ M.B. Cantacuzino, *Elementele dreptului civil*, Ed. All, București, 1998, p. 683, *apud* Al. Bacaci, V.-C. Dumitrache, C.C. Hageanu, *op. cit.*, pp. 153-154.

⁴ CEDO, *Johnson și alții c. Irlandei*, cererea nr. 9697/82, hotărârea din 18 decembrie 1986, par. 54. A se vedea și D. Lupașcu, C.M. Crăciunescu, *op. cit.*, p. 207.

nerezonabile¹. În acest sens, eșecul autorităților statului de a asigura finalizarea procedurilor de divorț într-un termen rezonabil, ceea ce ar impunea asupra posibilității părților de a se recăsători, în anumite circumstanțe, ar putea fi analizat din perspectiva încălcării art. 12 din Convenție².

Prezenta monografie își propune să evidențieze noua reglementare a instituției și a procedurii divorțului printr-o sinteză a tendințelor din literatura juridică și, mai ales, a jurisprudenței recente.

Pornind de la o trecere în revistă a reglementării divorțului în Québec și în Franța, care au constituit principalele surse de inspirație pentru reglementarea din țara noastră, ajungem la prezentarea cazurilor de divorț și a efectelor divorțului, astfel cum reies din dispozițiile Codului civil, dar și din doctrină și jurisprudență, fără a scăpa din vedere aspectele legate de procedură, astfel cum reies din dispozițiile Codului de procedură civilă.

În final, având în vedere creșterea semnificativă a numărului cuplurilor internaționale, nu putea fi ignorat divorțul cu elemente de extraneitate, procedându-se, în acest sens, la o analiză a celor mai importante norme de drept internațional privat privind această materie.

¹ CEDO, *F. c. Elveției*, cererea nr. 11329/85, hotărârea din 18 decembrie 1987, par. 38.

² CEDO, *Aresti Charalambous c. Ciprului*, cererea nr. 43151/04, hotărârea din 19 iulie 2007, par. 56.